C/2025/103

10.1.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dodatečné úvahy týkající se hospodářské politiky eurozóny 2024

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2025/103)

Zpravodaj: **Petru Sorin DANDEA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	21. 3. 2024
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato v sekci	11. 10. 2024
Přijato na plenárním zasedání	23. 10. 2024
Plenární zasedání č.	591
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	246/1/6

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se domnívá, že posílení fiskální koordinace mezi členskými státy eurozóny má zásadní význam pro zajištění skutečné vzestupné konvergence, stability a odolnosti. Součástí by mohla být užší koordinace vnitrostátních rozpočtových politik i diskuse o možných společných fiskálních nástrojích. V tomto smyslu se EHSV domnívá, že nástroj NextGenerationEU prokázal svůj význam, a doporučuje, aby podobné nástroje byly zahrnuty do budoucího VFR. EHSV dále důrazně vyzývá, aby fiskální záležitosti na vnitrostátní i unijní úrovni směřovaly k udržitelnosti a aby se vytvořil fiskální prostor pro budoucí otřesy.

1.2 EHSV požaduje, aby byla přijata společná opatření k dokončení finanční unie. Malé rozměry a roztříštěnost kapitálových trhů v EU jsou příčinou přesunu investorů na jiné světové trhy, zejména na trh v USA. EHSV proto za prioritu považuje dokončení unie kapitálových trhů. Klíčová však bude stabilita finančního trhu a komplexní ochrana spotřebitele.

1.3 Stávající rozdíly v regulaci a praxi bankovnictví mezi jednotlivými členskými státy vedou k finanční roztříštěnosti a brání účinné mobilizaci finančních zdrojů, zejména pokud jde o financování důležitých infrastrukturních projektů na evropské úrovni. Dokončení bankovní unie proto musí být prioritou nového funkčního období Evropské komise.

1.4 EHSV má za to, že by měl být vypracován plán opatření k urychlení skutečné konvergence a politika soudržnosti by měla být i nadále ústředním bodem VFR.

1.5 Podle názoru EHSV musí EU maximalizovat konkurenční výhodu, kterou nabízí jednotný trh. EHSV podporuje iniciativu Evropské komise snížit požadavky na podávání zpráv o 25 %, protože tyto požadavky jsou jednou z hlavních překážek udržitelného hospodářského růstu. Snížení byrokracie a zjednodušení administrativních postupů by podnítilo evropský podnikatelský sektor a zvýšilo jeho účinnost a efektivitu. Nesmí to však být na úkor sociálních a environmentálních standardů a práv pracovníků a spotřebitelů.

1.6 Jedním z největších nedostatků eurozóny je chybějící věrohodný rozhodovací proces, EHSV se domnívá, že v oblasti rozhodování je naléhavě nutné zaujmout nový přístup.

1.7 Jelikož pokračuje proces dekarbonizace, musí EU dokončit jednotný trh s elektřinou. Základem je vytvoření plně propojené sítě na evropské úrovni. Pomůže to rovněž při snižování cen energie a potírání inflace a podniky v EU budou díky tomu snadněji zvyšovat svoji konkurenceschopnost.

1.8 EHSV se domnívá, že komplexní politická agenda pro eurozónu v roce 2024 by měla nalézt rovnováhu mezi krátkodobými požadavky, jako je hospodářské oživení, a dlouhodobými prioritami, jako jsou investice, udržitelnost, inovace a sociální začleňování.

2. **Souvislosti**

2.1 Hospodářství EU prokázalo v prvním čtvrtletí roku 2024 zvláštní odolnost a dokonce vykazovalo známky oživení, a to navzdory extrémně obtížnému globálnímu kontextu, kdy na jeho hranicích probíhají dva vojenské konflikty a roste geopolitické napětí.

2.2 Evropská komise v nedávno zveřejněné jarní hospodářské prognóze ([1]) odhaduje v roce 2024 růst HDP ve výši 1 % v případě EU a 0,8 % v případě eurozóny, což je výrazně méně, než je průměr v rozvinutých ekonomikách.

2.3 Předpokládá se, že míra inflace bude v EU činit 2,7 % v roce 2024 a 2,2 % v roce 2025 a v eurozóně 2,5 % v roce 2024 a 2,1 % v roce 2025. Očekává se nicméně, že jádrová inflace dosáhne cíle do poloviny roku 2025.

2.4 Díky 2 milionům nových pracovních míst v roce 2023 dosáhla zaměstnanost v EU rekordní hodnoty 75,5 % a míra nezaměstnanosti se držela na rekordně nízké úrovni 6 %. V oblasti nezaměstnanosti je však mezi členskými státy značný nepoměr. Reálné mzdy byly navzdory zvýšení o 5,6 % v roce 2023 stále pod úrovní roku 2021. Z evropské jarní hospodářské prognózy vyplývá, že návrat k úrovni reálných mezd roku 2021 bude možný ve druhém pololetí roku 2025.

2.5 I přes tyto náznaky návratu hospodářství EU k růstu došlo v posledních měsících ke znásobení rizik, a to na celosvětové úrovni. Zdá se, že hlavními výzvami jsou stávající proces globální fragmentace, včetně přijímání protekcionistických opatření (cel) ve světovém obchodu, a vysoká volatilita na trhu s energiemi. Nepolevující inflace v USA bude důvodem opožděného snižování úrokových sazeb, což přinutí Evropskou centrální banku odložit snížení svých úrokových sazeb. Tyto dva negativní faktory bohužel zpomalí oživení investic, přestože jsou více než kdy jindy nezbytné k financování našeho úsilí v oblasti konkurenceschopnosti a obrany, a samozřejmě také souběžnou klimatickou a digitální transformaci. Veřejné zdroje budou navíc omezené kvůli zvýšeným výdajům souvisejícím se změnou klimatu, obranou, procesem transformace a výpůjčními náklady a také náklady spojenými se stárnutím obyvatelstva.

3. **Obecné a konkrétní připomínky**

3.1 EHSV bere na vědomí souhlas členských států s reformou Paktu o stabilitě a růstu. Nová nařízení jsou zárukou, že členské státy převezmou větší odpovědnost, předkládají ale také příznivější pravidla pro výpočet rozpočtového schodku díky zohlednění programů spolufinancovaných z evropských fondů. EHSV se však domnívá, že fiskální pravidla mohou být uplatňována nepružně a mohou ovlivnit schopnost členských států využívat fiskální politiku jako protiváhu proti hospodářskému útlumu a k podpoře investic. Nelze vyloučit ani nové období politiky úsporných opatření. Jelikož eurozóna postrádá centralizovaný fiskální orgán, je ve složité a nesnadné geopolitické situaci nutné učinit další kroky ke koordinovanější fiskální politice. Posílení fiskální koordinace mezi členskými státy eurozóny má zásadní význam pro zajištění vzestupné konvergence, stability a odolnosti. Součástí by mohla být užší koordinace vnitrostátních rozpočtových politik i diskuse o možných společných fiskálních nástrojích. V tomto smyslu se EHSV domnívá, že nástroj NextGenerationEU prokázal svůj význam, a doporučuje, aby podobné nástroje byly zahrnuty do budoucího VFR. EHSV kromě považuje za žádoucí, aby fiskální konsolidace probíhala vyváženě a nedošlo k tomu, že největší břímě ponesou nejzranitelnější osoby a lidé s nízkými a středně vysokými příjmy. Snižování výdajů na vzdělávání, sociální zabezpečení a zdravotnictví je pro tisíce lidí vážným problémem, jenž podrývá konkurenceschopnost, hospodářský růst a politickou stabilitu.

([1]) Spring 2024 Economic Forecast: A gradual expansion amid high geopolitical risks (Hospodářská prognóza z jara 2024: postupný rozmach na pozadí velkých geopolitických rizik), Evropská komise, 15. května 2024.

3.2 EHSV, vědom si významu červnových voleb do Evropského parlamentu, má za to, že spravedlivá Zelená dohoda a digitalizace by měly zůstat hlavními dlouhodobými politikami EU. Obě bohužel doplácejí na nedostatečné financování: Evropská centrální banka odhaduje, že jsou zapotřebí další finanční prostředky ve výši více než 740 miliard EUR ročně. Malé rozměry a roztříštěnost kapitálových trhů v EU jsou příčinou přesunu investorů na jiné světové trhy, zejména na trh v USA. EHSV proto za prioritu považuje dokončení unie kapitálových trhů a znovu opakuje své doporučení uvedené ve stanovisku k hospodářské politice eurozóny v roce 2024 ([2]). Jakékoli prohloubení unie kapitálových trhů však nesmí být na úkor stability finančního trhu. EHSV připomíná návrhy, které předložil ve svém stanovisku *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán* ([3]).

3.3 Přestože bylo ve věci bankovní unie dosaženo pokroku, není stále dokončena. Fakt, že stále nebyl plně zaveden společný systém pojištění vkladů ani robustní rámec pro řešení krizí bank, může vyvolat finanční nestabilitu. Stávající rozdíly v regulaci a praxi mezi jednotlivými členskými státy vedou k finanční roztříštěnosti a brání účinné mobilizaci finančních zdrojů, zejména pokud jde o financování důležitých infrastrukturních projektů na evropské úrovni. Jako příklad lze uvést to, že všechny evropské systémové banky využívají cloudové služby amerických společností, protože neexistuje evropský ekvivalent. Dokončení bankovní unie musí být prioritou nového funkčního období Evropské komise.

3.4 Více než dvě desítky let po zavedení eura se eurozóna stále potýká s vážnými rozdíly v hospodářské výkonnosti svého jádra (např. Německa nebo Nizozemska) a okrajovějších oblastí (např. Řecka, Španělska nebo Itálie). Tyto rozdíly mohou být pro lidi vážnou přítěží, vytvářet napětí a omezovat účinnost jednotné měnové politiky. EHSV má za to, že by měl být vypracován plán opatření k urychlení skutečné konvergence. Ústředním bodem VFR by měla být i nadále politika soudržnosti. Mohla by zahrnovat flexibilnější politiku Evropské komise týkající se fúzí nebo akvizic, která by mohla vést k zakládání silnějších evropských korporací se schopnostmi v oblasti vývoje, výzkumu a inovací, díky čemuž by měly rovné výchozí podmínky jako ostatní korporace působící v celosvětovém měřítku.

3.5 Mnoho zemí eurozóny se potýká s problémy, k jejichž řešení jsou zapotřebí strukturální reformy, aby se sociálně a environmentálně udržitelným způsobem posílily investice, konkurenceschopnost a produktivita. EU musí v náročné celosvětové situaci maximalizovat konkurenční výhodu, kterou nabízí jednotný trh. EHSV podporuje iniciativu Evropské komise snížit požadavky na podávání zpráv o 25 %. Snížení byrokracie a zjednodušení administrativních postupů by podnítilo evropský podnikatelský sektor a zvýšilo jeho účinnost a efektivitu. Nesmí to však být na úkor sociálních a environmentálních standardů a práv pracovníků a spotřebitelů.

3.6 Jedním z největších nedostatků eurozóny je chybějící věrohodný rozhodovací proces, který se v mnoha situacích ukázal jako pomalý a komplikovaný kvůli zásadě konsensu. Soudržnost a účinnost politik eurozóny je oslabována politickými neshodami a rozdílnými národními zájmy. EHSV se domnívá, že v oblasti rozhodování je naléhavě nutné zaujmout nový přístup. Prioritou by měly být demokratické instituce, základní práva a účinnější zapojení organizací občanské společnosti do rozhodovacího procesu.

3.7 Politiky eurozóny by mohly v rámci širšího úsilí v boji proti změně klimatu upřednostnit investice do udržitelné infrastruktury, podporu zelených a nízkouhlíkových průmyslových odvětví a transformace všech hospodářských činností včetně služeb, financí a nemovitostí a zavádění mechanismů stanovení ceny uhlíku. Začlenění klimatických aspektů do rámců měnové politiky by navíc pomohlo sladit finanční toky s cíli v oblasti klimatu. Jelikož pokračuje proces dekarbonizace, musí EU dokončit jednotný trh s elektřinou. Předpokladem je vytvoření plně propojené sítě na evropské úrovni.

([2]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny (COM(2023) 903 final) (Úř. věst. C, C/2024/2104, 26.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2104/oj).

([3]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán [COM(2020) 590 final] (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20).

3.8 Eurozóna by se ve složité a náročné geopolitické situaci měla aktivně zapojit do globální spolupráce a diplomacie. Jedná se mimo jiné o obhajování multilateralismu, podporu volného a spravedlivého obchodu a přispívání k celosvětovému úsilí o řešení naléhavých problémů, jakými jsou veřejné zdraví, změna klimatu a bezpečnostní hrozby.

3.9 Komplexní politická agenda pro eurozónu v roce 2024 by měla nalézt rovnováhu mezi krátkodobými požadavky, jako je hospodářské oživení, a dlouhodobými prioritami, jako jsou udržitelnost, investice, produktivita, konkurenceschopnost, finanční stabilita, inovace a sociální začleňování. Mají-li být tyto politiky úspěšně prováděny, bude k tomu nezbytná spolupráce členských států eurozóny a účinné mechanismy správy na vnitrostátní i evropské úrovni.

V Bruselu dne 23. října 2024.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE